

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ Α' ΣΤΑΣΙΜΟΥ(στ. 1220-1285)

- **Ανήκει** στα κατά ποσόν μέρη της τραγωδίας και συγκεκριμένα στα **λυρικά**. Βρίσκεται ανάμεσα σε δύο διαλογικά μέρη και το τραγουδά ο Χορός αφού έχει πάρει τη θέση του στην ορχήστρα. Δεν υπάρχουν υποκριτές στην ορχήστρα ούτε διάλογος ή μονόλογος.
- **Η δομή του** : Χωρίζεται σε στροφές και αντιστροφές με ανισοσύλλαβους στίχους που κάθε φορά τραγουδά ο μισός Χορός (ημιχόριο) αντικριστά ενώ παράλληλα κινείται ρυθμικά. Την επωδό την τραγουδάει όλος ο Χορός.
- **Εκφραση** : Πλούσια εκφραστικά μέσα , ποιητική χρήση γλώσσας.
- **Μη εμβόλιμο** : Αυτό σημαίνει ότι το περιεχόμενό του έχει άμεση σχέση με την υπόθεση . Στο συγκεκριμένο στάσιμο ο Χορός κάνει μια αναδρομή στα γεγονότα που οδήγησαν σε αυτό το σημείο την ιστορία μας και εκφράζει την ελπίδα του για επιτυχία του σχεδίου του ζευγαριού. (Όπως καταλάβατε εμβόλιμο είναι το στάσιμο που το περιεχόμενό του δεν έχει σχέση με την υπόθεση του δράματος!)

Περιεχόμενο – Σχέση με τα προηγούμενα

- Ο Χορός θρηνεί για τους νικητές και νικημένους του Τρωικού πολέμου , τονίζει το απρόβλεπτο του θείου και της επέμβασής του στις ανθρώπινες υποθέσεις.
- Συνοψίζει τα βασικά θέματα. Αναφέρεται επιπλέον στην αντίθεση φαίνεσθαι και είναι.
- Αποτελεί επιβράδυνση που βοηθά τον θεατή να χαλαρώσει και να νιώσει ευχάριστα, να απαλλαγεί για λίγο από την ένταση στην οποία βρισκόταν αγωνιώντας για την τύχη του ζευγαριού ενώ παράλληλα δίνει το χρόνο στους υποκριτές (Ελένη) να αλλάξουν ενδυμασία και προσώπειο και να ξεκουραστούν πριν συνεχίσουν την εκτέλεση του έργου.

Νοηματικός Σχολιασμός

Το Α' στάσιμο έχει χαρακτήρα θρηνητικό και μελαγχολικό. Οι γυναίκες του Χορού επικαλούνται την αηδόνα επειδή ακριβώς αυτό το πουλί συμβολίζει το πένθος και το θρήνο.

Οι δύο πρώτες στροφές παρουσιάζουν αντιστοιχία στο περιεχόμενο. Η πρώτη στροφή αναφέρεται στα πάθη της Ελένης και των Τρώων ενώ η πρώτη αντιστροφή αναφέρεται στα βάσανα των Αχαιών και του Μενέλαου. Ο θρήνος αυτός του Χορού προήλθε από την προηγούμενη προσευχή της Ελένης προς την Ήρα και την Αφροδίτη και την έκκλησή της σε αυτές τις θεές για βοήθεια. Θίγεται έντονα το θέμα του πολέμου και τονίζεται η ματαιότητά του.

Στη β' στροφή ο Χορός προβληματίζεται για το θέμα των θεών και την αδυναμία των ανθρώπων να τους κατανοήσουν (αναφορά στους θεούς έχει γίνει νωρίτερα και από τον αγγελιοφόρο). Οι θεοί φαίνεται ότι επεμβαίνουν στη ζωή των ανθρώπων και την κατευθύνουν όχι πάντα με γνώμονα την δικαιοσύνη αλλά και με γνώμονα το δικό τους συμφέρον. Παράδειγμα αποτελεί η επέμβαση στη ζωή της Ελένης.

ΕΛΠΙΔΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΘΕΑΤΕΣ: Ίσως λοιπόν, αφού οι θεοί είναι απρόβλεπτοι, καταφέρουν να αλλάξουν το δυσάρεστο κλίμα που υπάρχει στην Αθήνα μετά την καταστροφή της στη Σικελική εκστρατεία!

Στη β' αντιστροφή υπάρχει και πάλι καταδίκη του πολέμου και όσων τον επιδιώκουν απορρίπτοντας το διάλογο. Αποτελεί υπαινιγμό σε όσους ενθάρρυναν τους

μάντεις να «προφητεύουν» ευνοϊκό αποτέλεσμα από τη Σικελική εκστρατεία για τους Αθηναίους.

Διάνοια

- στίχοι 1254-1256 : Ο άνθρωπος αδυνατεί να κατανοήσει το θείο. Εμφανής για μια ακόμη φορά η επίδραση του Ευριπίδη από τους σοφιστές που ισχυρίζονταν ότι είναι αδύνατον για τον άνθρωπο να αποκτήσει την πραγματική γνώση. Ο Πρωταγόρας μάλιστα ισχυριζόταν ότι η γνώση δεν προσδιορίζεται αντικειμενικά, αλλά με τις αισθήσεις. Άρα, γνώση είναι ό,τι αντιλαμβανόμαστε όπως αποτυπώνεται στις αισθήσεις μας. Ο Πρωταγόρας εισήγαγε και την έννοια του «ανθρωποκεντρισμού», με τη χαρακτηριστική ρήση «πάντων χρημάτων μέτρον άνθρωπος». Η έκφραση αυτή σημαίνει ότι ο άνθρωπος αποτελεί μέτρο της αλήθειας και της γνώσης και γι' αυτό κάθε υποκειμενική άποψη για κάποιο θέμα έχει την αξία της.
- στίχοι 1258-1261 : Οι αντιδράσεις των θεών είναι απρόβλεπτες.
- Καταδίκη του πολέμου που μόνο συμφορές μπορεί να προσφέρει τόσο στους νικημένους όσο και στους νικητές. Οι Αθηναίοι το γνωρίζουν καλά, ένας μόνο χρόνος έχει περάσει από την καταστροφή της Αθήνας στη Σικελική εκστρατεία. Μόνο ο διάλογος και οι διαπραγματεύσεις μπορούν να οδηγήσουν σε ικανοποιητικές λύσεις για τους λαούς.
- Η δημοκρατία αποτελεί το ιδανικό πολίτευμα αφού μόνο στα δικά της πλαίσια μπορεί ο πολίτης να εκφραστεί ελεύθερα, να αμφισβητήσει, να ασκήσει κριτική, να εκφράσει τη δική του άποψη, όποια και αν είναι αυτή.

Αποφθεγματικές φράσεις

- **«Εδώ κι εκεί των θεών οι γνώμες πηδούνκι αλόγιστα» :** Ακόμα κι όταν ο άνθρωπος θεωρεί ότι είναι ασφαλής οι θεοί μπορούν να επέμβουν στη ζωή του και να την αλλάξουν ριζικά. Η Ελένη, αν και κόρη του Δία, θα έπρεπε να ζει μία ήρεμη και ευτυχισμένη ζωή όμως οι τρεις θεές (Αφροδίτη, Ήρα, Αθηνά) είχαν άλλα σχέδια.
- **« μες στους ανθρώπους την αλήθεια»:** Οι άνθρωποι δεν γνωρίζουν την αλήθεια σε αντίθεση με τους θεούς που την γνωρίζουν και την εκφράζουν μέσω των χρησμών τους. Με αυτή τη φράση ο Ευριπίδης αποφεύγει το χαρακτηρισμό του άθεου και ασεβή από το αθηναϊκό κοινό(λίγο πριν είχε εκφράσει προβληματισμό για το τι είναι θεός).
- **«Ανέμναλοι όσοι επιζητούν τη δόξα από τον κόσμο»:** Αντιπολεμική κραυγή. Ο Ευριπίδης θεωρεί ότι ο διάλογος είναι ο καλύτερος τρόπος επίλυσης διαφορών και ο πόλεμος επιλογή των παράλογων ανθρώπων.